

Naturen en väg till integration/mångfald i Norrtälje kommun-

Slutrapportering § 37-medel

Insatser för att stärka beredskap och kapacitet samt regional samverkan
med stöd av ersättning enligt förordningen (2010:1122)

Projektid

2018 och 2019

Länsstyrelsen
Stockholm

NORRTÄLJE
NATURCENTRUM

Sammanfattande bedömning

Syftet var att utveckla metoder med utomhuspedagogik, platsbaserat lärande där naturen och odlingen skulle vara projektets främsta resurs för den prioriterade målgruppen med syfte att underlätta etableringen i Sverige. Dessa metoder har utvecklats mycket väl och vi är övertygade om att detta är en framgångs metod. Syftet är att den prioriterade målgruppen (kvinnor med kort eller ingen skolbakgrund) ska lära svenska snabbare, komma in i det svenska samhället på ett naturligt sätt och genom metod och plattform öka chanserna till nya praktikplatser, en etablering på arbetsmarknaden och en del i civilsamhället. Processerna gällande samarbeten med ordinarie samhällsstrukturer inom arbetsmarknad, utbildning och hälsa har dock varit mer långsamma än vi anade.

Målet var också att utveckla den kommunägda Färsna gård i Norrtälje till en långsiktig plattform och mötesplats för integration och hållbarhet. Målet nåddes till viss del men projektet kan konstatera att Färsna gård är en utmärkt plattform för integration och hållbarhet som kan kopplas till många kommunala förvaltningars uppdrag och arbete.

Vad har gått bra och vad har gått mindre bra i arbetet?

Platsen Färsna gård har visat stora kvaliteter för projektet. I skiftande miljöer som trädgård, odlingar, kök, natur, gårdsbyggnader och övrig gårdsmiljö har deltagarnas förmågor, kunskaper och erfarenheter synliggjorts på olika sätt. Gröna miljöer har positiv inverkan på många sätt på människan och de har visat sig stämna. Deltagarna har mått bättre psykiskt och fysiskt när de varit i projektaktivitet har många berättat. Miljöerna är också tillåtande vilket är mycket viktigt både vad det gäller att lära språk, men också att visa på andra sätt vad man kan och vem man är. Naturen och gården är en utmärkt plats för att skapa goda förutsättningar för etablering och inkludering i Norrtälje.

Grönt klassrum har varit mycket framgångsrikt. Det har varit en stor grupp från målgruppen som deltagit en dag i veckan. Här har projektets utomhuspedagogiska metod varit framgången.

1. Gemensam samling i ring. Alla är muntligt aktiva. Hög delaktighet och tillåtande miljö.
2. Arbete i små grupper i Färsna gårds olika miljöer med utvecklat volontärskap med svenska kvinnor.
3. Fika och redovisning. Fokus på muntlig förmåga.
4. Reflektion, utvärdering och summering.

Deltagarna har inkluderats i sammanhanget på Färsna gård, samt naturen och odlingen har visat sig som ett fenomenalt redskap för inkludering och att bygga självkänsla. I skiftande miljöer har kvinnornas kunskaper, erfarenheter och förmågor synliggjorts. I Grönt klassrum har vi även använt digitala redskap som bildstöd och även använt appen Bitsbord.

Etablering av förstärkt arbetsträning på Färsna gård genom Norrtälje kommuns Arbetsmarknadscenter har lyckats. Avtal tecknades 2019. Vid projektets slut fortsätter samarbetet mellan Arbetsmarknadscenter och Norrtälje Naturcentrum och arbetsträningen fortsätter i projektets metod. Ett nätverk av volontärer har växt fram. Det är mycket kompetenta och lojala svenska kvinnor som deltagit i projektet varje vecka. Detta möjliggör att små grupper och ibland helt individuellt har fått träna svenska. Detta har varit mycket

framgångsrikt och utvecklats till mycket värdefullt samarbete ömsesidigt. Deras huvuduppsdrag har varit att vara medmänniska och nyfiken.

Fortsättningsstödet 2019 fick Norrtälje kommun för att försöka förtäta samarbetet mellan förvaltningar och olika nätverk. Det har gått bra. Styrgruppen har haft representanter från TINK (Trygg i Norrtälje kommun) och Arbetsmarknadscenter. TINK inkluderat projektet på olika sätt under 2019 och nätverket som utvecklats fort-sätter. Integrationsansvarig i Norrtälje kommun bjöd in projektet att delta i LÖK- möten from februari 2019. Det har varit mycket bra. Norrtälje Naturcentrum är nu även en del i Norrtälje kommuns Folkhälsonätverk och Hållbarhetsnätverk.

Det som gått mindre bra är att integrera projektets verksamhet i ordinarie kommunala strukturer.

Hur har ni arbetat för att säkerställa jämställdhetsperspektivet i insatsen? Fanns det några särskilda utmaningar?

Genom att arbeta med kvinnor med kort eller ingen tidigare skolbakgrund arbetar vi tydligt mot målet att öka jämställdhet i familj och samhälle. Utmaningarna har varit att få deltagarna att delta i aktiviteter som varit publika på helger. Många vill vara hemma i hemmet då, samt att det i många fall finns en förväntan att kvinnan ska vara hemma då. När vi bjöd in hela familjen har det fungerat bättre i vissa fall. Projektet har kontinuerligt arbetat med ett jämställdhetsperspektiv och att bemöta alla med respekt och höga förväntningar. Projektet har visat att kvinnorna utvecklas snabbare språkmässigt, vågar ta för sig, blir öppnare när det bara är kvinnor vilket vi vill lyfta fram som en erfarenhet. Vi vill dock också poängtera vikten av att möta människor av olika kön, etnicitet och samhällsbakgrund i aktiviteter, i arbete och i utbildning. Här är platsen Färsna gård makalös att skapa förutsättningar för möten och jämställdhet.

Behov

Beskriv de behov som insatsen avsåg att möta och hur utfallet av insatsen förhåller sig till bakgrundsbeskrivningen i ansökan. Beskriv även hur insatsen har mött eventuella skillnader i kvinnors/flickors och mäns/pojkars behov.

I Norrtälje kommun behövs fler plattformar för möten och språkträning för nyanlända. Det behövs mötesplatser för människor med olika etnicitet, kön, ålder och utbildning. Norrtälje kommun ville genom projektet utveckla sin gård på Färsna till en öppen gård för alla. Här skulle projektet leda oss framåt till långsiktighet och hållbarhet. Ett utfall vid projektets slut är att det finns ett avtal mellan Arbetsmarknadscentrum Norrtälje kommun med Norrtälje Naturcentrum för att ha 6 personer i förstärkt arbetsträning. Aktiviteter och praktik/arbetsmöjligheter för kvinnor med kort skolbakgrund är en stor samhällsutmaning. Här fanns och finns ett behov. Hur tar en kommun emot analfabeter på bästa sätt? Projektet har utvecklat verksamheten på NNC på Färsna gård som en kompletterande del till Norrtälje kommuns övriga insatser för inkludering. Det skulle kunna finnas mer aktiviteter på gården

och i naturen i samarbete med NNC men då krävs avtal med fler förvaltningar/kontor än Arbetsmarknadscenter.

Syfte

Uppnåddes syftet med insatsen? Förekommer det avvikelser från den ursprungliga ansökan?

Ett syfte var att genom projektet utveckla metoder för vuxna med utomhuspedagogik, natur och odling som metod för att lära svenska snabbare, komma in i svenska samhället och öka chanserna för etablering på arbetsmarknad. Detta skulle bli ett pilotprojekt och en metodutveckling med mål att utveckla ett BAS -program (samla skoldag) inom sfi i kommunen för att hitta en mer framgångsrik och holistisk metod för etablering av målgruppen.

Genom hållbar praktik skulle projektet utarbeta metoder för att få till praktikplatser med högkvalitet och få dem att växa som människor som helhet. Här skulle projektet bli en resurs för arbetsgivare framöver i kommunen som ett led i att få till bra praktikplatser, som ska lotsa målgruppen vidare in på svenska arbetsmarknaden.

Norrtälje kommun och projektet har tagit del av den statliga utredningen KLIVA som framhåller vikten av sammanhållna insatser för målgruppen där SFI, språkpraktik och orienteringskurser finns på samma plats. Här skulle Färsna gård och Norrtälje Naturcentrum kunna vara en långsiktig samarbetspart för en kommun.

Syftet har uppnåtts till viss del:

- Projektet har utvecklat utomhuspedagogik som en metod för målgruppen att lära svenska snabbare, komma in i samhället och öka chanserna för etablering.
- Vid projektets slut finns inga samarbetsavtal med utbildningsanordnare av SFI i Norrtälje kommun, men diskussioner pågår om Orienteringskurser och Språkpraktik. Här nådde inte projektet fram till långsiktiga avtal.
- Projektet har utvecklat hållbar praktik och fått till ett samarbetsavtal gällande förstärkt arbetsträning för målgruppen med Arbetsmarknadscenter Norrtälje kommun.

Ytterligare ett syfte var att få Färsna gård till en långsiktig plattform för etablering och inkludering. I Norrtälje kommun finns många nyanlända familjer och ensamkommande barn och det krävs mer insatser för en god etableringsfas. Här skulle projektet skapa trygga aktiviteter i naturen och mötesplatser mellan olika människor och intresseorganisationer, samt att de ska genomsyras av ett förebyggande arbete för god folkhälsa. Projektet har här fyllt sitt syfte. Norrtälje kommun möjliggör en öppen gård genom sitt förvaltningsavtal med Norrtälje Naturcentrum, vilket skapar förutsättningar för natur och friluftsliv för alla. Norrtälje Naturcentrum ingår nu i Norrtälje kommuns Folkhälsonätverk vilket kan leda till ökade chanser att Färsna gård blir den plattform projektets syfte var.

Projektets syften skulle haft högre måluppfyllnad om NNC fått till samarbetsavtal med fler förvaltningar kopplade till integration och folkhälsa. NNC och Norrtälje kommun arbetar vidare för det.

Mål

Uppnåddes insatsens mål? Om ja, beskriv på vilket sätt. Om nej, redogör för varför. Beskriv hur insatsen påverkat kvinnor/flickor och män/pojkar samt om insatsen varit till lika nytta för båda grupperna.

Mätbara mål uppnåddes då vi genomfört de aktiviteter med **Grönt klassrum** varje vecka som målet var. Ett av målen här var att kvinnor ska få en mer individanpassad och flexibel aktivitet. Det målet uppnåddes med råge. Detta genom utomhuspedagogikens metod och de volontärer som projektet knutit till sig. Kvinnornas självkänsla ökade och de har vågat prata mera och det tillåtande klimatet i grupperna har varit en god förutsättning till lärande. I projektet har vi arbetat mycket med ledarskap och vikten av det medvetena goda ledarskapet är helt central i aktiviteterna.

Målet att utvecklat **hållbar praktik** som nu finns i Norrtälje kommuns form av förstärkt arbetsträning uppnåddes. Vid projektets slut finns Mötesplats Färsna gård i ordinarie verksamhet i NNC. Här är basen gårdens kafé som blir en mötesplats och en genialisk plats för integration. I lokalerna sker även hantverk för att visa på olika förmågor och ta vara på resurser. Syftet har uppfyllts väl. Se exempel på hållbar praktik på Norrtälje Naturcentrums hemsida. Filmen är en produkt av projektet för att inspirera fler i regionen till metoden.
<https://youtu.be/IYNcSVifXcw>

Projektet har genomfört **seminarium** på Färsna gård för att skapa dialog och samarbetsmöjligheter för att öka etableringen av nyanlända. Mätbara mål uppfylldes väl. Det har varit seminarium kopplade till naturen som en väg till integration. Målgrupp har varit kommun, näringsliv, föreningar, vårdbolag och utbildningsanordnare.

Ytterligare ett mål var att kvinnornas fysiska och psykiska hälsa skulle förbättras genom projektet och visa på metod för **förebyggande folkhälsa**. Detta är inte lika lätt att visa på måloppfyllnad, då vi inte haft några systematiska studier, vilket självklart hade varit önskvärt och intressant. Vid utvärderingar med kvinnorna har de sagt hur bra de mår av att komma till projektet och Färsna gård. Att känna sig sedd, att visa lite mer vem man är i de autentiska situationer som uppstår, att träna svenska i liten grupp har varit så viktigt, samt mötet med svenskar. De har sagt att de glömmer sorger för en stund och fokuserar på fysisk aktivitet, arbete och gemenskap på Färsna gård. Ur det skapas mening att lära svenska i verkliga situationer, de tränar kroppen i fysiskt arbete, kroppen påverkas positivt av gröna miljöer, solljuset påverkar vår sömn positivt osv. Projektet fokuserade på det friska istället för det sjuka. Ohälsan är stor i målgruppen och det är viktigt att fokus läggs på att förbättra hälsan och skapa goda levnadsvanor, om de ska få bättre förutsättningar att genomföra utbildningar och få ett arbete. Folkhälsoarbetet för denna målgrupp är också oerhört prioriterat med tanke på deras föräldraskap. Friska föräldrar skapar förutsättningar för ett bättre familjeliv, samt att de i projektet lärt sig om hälsa, vikten av bra kost och att svensk natur genom allemansrätten kan skapa meningsfull och fin fritid för en familj.

Målet var även att visa på **natur för alla** så projektet har haft aktiviteter för familjen. Det har varit uppskattat, men många av projektdeltagarna hade äldre barn. Aktiviteterna har varit öppna för alla, bland annat på Färsna gårds årsaktiviteter som Färsna dagen. Här har fokus på ledarskapet varit att bemöta allas eventuella rädslor för naturen och skapa trygghet. I hela projektet har vi haft ett familjeperspektiv som fanns med i Länsstyrelsens kriterier. Barnen i

de vuxnas liv är viktiga och det har varit prioriterat att aktiviteter passat med tider för hämning på skola och förskola. Ska insatser som dessa för etablering ske är ett helhetsperspektiv centralt. Allt hänger ihop.

Sammanfattningsvis nåddes målet delvis att göra Färsna gård till en långsiktig plattform för integration och etablering. Det krävs fler uppdrag/avtal från Norrtälje kommun till Norrtälje Naturcentrum än det befintliga med Arbetsmarknadscenter. Den öppna gården finns tillgänglig för alla tack vara Norrtälje kommuns avtal med NNC som förvaltare. Det skulle dock behövas samarbetsavtal för att ha kompetent personal i miljöerna för att ta emot fler nyanlända. Diskussioner fortsätter under 2020 om hur Norrtälje kommun vill nyttja den kommunala gården kopplat till integration och hållbarhet.

Norrtälje Naturcentrum ser genom projektet olika möjliga att samarbetsavtal skulle kunna ske med :

Kultur- och Fritidsförvaltningen för att vara med och visa på naturen och friluftslivet som en del i aktiv fritid.

Vårdbolaget Tio100- samarbetsavtal Vuxenpsykiatri, BUP, BUMM. NNC är även certifierade FaR anordnare med unik kompetens inom natur och friluftsliv.

Barn- och Utbildningsförvaltningen- Utomhuspedagogik som en ordinarie del i undervisningen i förskola och skola kopplad till högre måluppfyllnad, mångfald och hållbarhet.

Vuxenutbildning- samarbetsavtal men SFI-anordnare gällande undervisning, språkpraktik, orienteringskurser.

Socialförvaltningen- projektet föreslår Grönt klassrum som en aktivitet för dem som inte är i utbildning, praktik eller arbete.

Arbetsförmedlingen- placering av Extratjänster på Färsna gård. Projektet prioriterade målgrupp.

[Har det framkommit några mervärden genom insatsen som ni inte räknat med vid insatsens start?](#)

Projektet har arbetat mycket med odling som resurs. De vuxna har grävt och utökat odlingarna på Färsna gård. Här har Norrtälje Naturcentrums naturskoleverksamhet kunnat ta del av miljön så fler elever har fått odla och skörda. Ett mervärde är också att nyanlända har haft med sig frön och idéer som svenska besökare på Färsna gård, samt naturskoleverksamheten fått ta del av. Det har väckt nyfikenhet om mat och olika kulturer, samt att helheten i mångfaldsodlingen visar på integration och hållbarhet i praktiken.

Mötet mellan projektdeltagare och NNC elever har givit ett mervärde då svenska barn har upplevt att det finns många människor som inte har haft möjlighet att lära sig läsa och skriva. Det skapar förhoppningsvis perspektiv till svenska elever att ta bättre vara på sin utbildning.

Volontärerna upplever att arbetet i projektet har givit dem stor mening och att de uppskattar mötet med kvinnorna från andra delar av världen. Volontärerna har medverkat i på olika sätt på Färsna gård och blivit en stor resurs.

Personalen från Norrtälje kommun och Norrtälje Naturcentrums personal har sett det som en stor förmån att möta projektdeltagarna och arbeta tillsammans. Det har givit personalen glädje, omsorg och ökat motivationen att arbeta för hållbarhet i praktiken i Norrtälje.

Norrtälje Naturcentrum har fått nya projektidéer samt sett behov genom projektet.

Målgrupper

Har insatsen nått ut till de målgrupper som avsetts? Om ja, beskriv på vilket sätt. Om nej, redogör för varför.

Ja, prioriterad målgrupp var nyanlända kvinnor med kort eller ingen tidigare skolbakgrund och projektet har nått ut till många av dem. Det har varit vår målgrupp och de har deltagit. Vi har även försökt nå de kvinnor som står utan aktivitet som arbete eller skola och där har vi blivit en plattform för flera. Här krävs uthållighet för att nå fler, alltså målgruppen som är allra längst från arbetsmarknad. Men vi tror att Färsna gård och metoder som utvecklats genom projektet skulle vara en långsiktig strategi. I projektet har vi haft en modersmålsstödare som varit en nyckel till målgruppen.

I mars 2020 kommer projektet ha en delgivning av slutrapport för politiker och tjänstemän i Norrtälje kommun och lyfta frågan igen hur kommunen skulle kunna utveckla Färsna gård till en plattform till målgruppen.

Beskriv om och i så fall hur målgruppen har involverats i insatsens planering och genomförande.

Under aktiviteter som *Grönt klassrum* har fokus legat på att visa olika konkreta arbetsuppgifter för att se vad målgruppen kan eftersom många har svårt att berätta det. Det har varit korgtillverkning, spinna och tova med ull, brodera, odla, plantera, koka sylt, plocka bär, laga mat, skriva etiketter, ta ner sly, hugga ved, servera och sälja på marknad. Genom att skapa tillåtande klimat har deltagarna vågat ta mer och mer plats. Initialt ville de göra som de trodde att svenskar förväntade sig, men genom att visats på Färsna gård har mångfald utvecklats i praktiken.

Har både kvinnor/flickor och män/pojkar haft lika möjligheter att delta i insatsen och ta del av insatsens resultat? Om inte, redogör för varför.

Prioriterad målgrupp har varit kvinnor därför att det krävs extra ordinära insatser för en del av dem för att etablera sig bättre i Sverige. Projektet har även sett att det är extra gynnsamt att bara ha kvinnor i aktivitet. Det är ett viktigt led i utveckling och etablering för jämlikhet, demokrati och folkhälsa. Färsna gård är en utmärkt plats då det ändå sker naturliga möten mellan könen, olika åldrar, olika etnicitet och från olika socioekonomiska samhällsklasser.

I projektet har vi även haft aktiviteter Natur för ALLA och då har både män/kvinnor och pojkar/flickor kunnat delta.

Genomförande och metod

Beskriv insatsens innehåll samt vilken metod som använts.

På Norrtälje Naturcentrums hemsida kan ni se filmen *Naturen en väg till integration och mångfald i Norrtälje kommun*. Den visar insatsen och hur en kommunal gård kan bli en öppen och tillgänglig mötesplats som ett led i att underlätta etablering av nyanlända. Länk till film <https://youtu.be/rNeBOR4DtRA>

Aktivitet GRÖNT KLASSRUM: Projektet har haft aktivitet på Färsna gård varje vecka där målgruppen är kvinnor som idag står helt utanför aktivitet pga ohälsa, föräldraledighet, ej uppnådda utbildningsresultat. Deltagare har också varit från Spår 1 på SFI- utbildning som inte kunnat tillgodogöra sig en ordinarie klassrumsundervisning, utan som gynnats mycket av utomhuspedagogik. Precis som vi skrev i delrapport har rekryteringen varit utmanande och närvaron ojämn. En annan grupp som vi haft varje vecka är ca 12 kvinnor som alla är analfabeter. Det har varit extremt hög närvaro och de har kompletterat studier på sfi med aktivitet i projekt. Här har de kunnat knyta ihop teori och praktik, samt projektets metod att arbeta i liten grupp med en svensk i varje har gjort att deltagarna tränat sin muntliga förmåga mycket väl. Här har de svenska volontärer vi engagerat i projektet varit en stor framgångsfaktor. De har även utvecklats mycket goda relationer och det har skett gemensamma aktiviteter på andra platser än Färsna gård och volontärerna har bjudit in deltagarna till annat föreningsliv-mötesytor.

Metoden har varit utomhuspedagogik som framförallt handlar om ett platsbaserat lärande. Det handlar om att koppla ihop teori- praktik.

1. Förmedlingsfasen. Personal på NNC berättar om mål och förmedlar kunskapsstoff.

Förberedelser.

2. Praktiskt arbete i liten grupp i autentisk miljö. Arbeta tillsammans. Fokus på muntlig språklig förmåga samt att se deltagarnas skiftande praktiska förmågor i kök, odling, natur och hantverk.

3. Bearbetningsfasen. Arbeta vidare med det man upplevt och lärt sig. Läsa, skriva, tala och fördjupa sig. Tillämpning.

4. Redovisa för andra vad man gjort.

Här är projektets stora innovation och metodutveckling. Utomhuspedagogik är ett utomordentligt sätt för vissa vuxna att lära svenska. Som kompletterande material finns alltid mobila whiteboards, pennor, papper och Ipads. Projektet utvecklar de digitala verktygen som en resurs för analfabeter. Vi har använt oss av bland annat Bitsboard.

Se bilaga PP metod Grönt klassrum .

Aktivitet 2. Natur för ALLA. Familjeaktiviteter för att visa naturen för alla för en aktiv och meningsfull fritid. Vi har haft aktivitet på Färsnadagen i september, Midsommar, lovaktivitet på sportlov och påsklov, aktivitet på julmarknad, matlagning och friluftliv i skogen i vindskyddet på Färsna gård. Metoden har varit utomhuspedagogik i medvetet ledarskap.

Aktivitet 3. GRÖNA SEMINARIUM/DIALOGMÖTEN. Projektledaren har deltagit i

Feb 2018 integrationsseminarium på Rosendahls trädgårdar i Stockholm
Nov 2018 Companions seminariedag Hållbart företagande i Roslagen.
På bägge seminarierna var det fantastiska mötesytor och många bra diskussioner och nätverk.

I mars 2018 arrangerade projektet ett seminarium där vi träffade NU (Nolla utanförskapet) och diskuterade hur projektet kunde dra nytta av deras erfarenheter och metoder. De har sedan deltagit i olika aktiviteter i Norrtälje kommun under höstenb. Spännade!

Oktober 2018 arrangerade projektet ett seminarium på Färsna gård. Se bilaga som exempel. Det var ett bra startskott för nya samarbeten samt ett konkret skyltfönster vad vi arbetar med.

Juni 2019 hölls ett seminarium om möjligheter för integration och samarbete med projektet och lokalt näringsliv inom livsmedel.

September 2019 hölls en mötesplats om odlings som en väg till integration på Färsna gård med bland annat Kunskaps- och designcentrat Livstycket från Tensta.

September 2019 arrangerade projektet ett vernissage med textil som deltagarna gjort i samarbete med Livstycket i Tensta, samt visade upp odlingarna som projektets skyltfönster.

November 2019 höll projektet ett seminarium med Rotary i Norrtälje och visade på samarbetsmöjligheter med olika lokala parter gällande integration och inkludering.

December 2019 hölls ett seminarium/möte med volontärer hur de kan bli en långsiktig resurs för att underlätta etablering av nyanlända.

Aktivitet 4. HÅLLBAR PRAKTIK Målet har varit att utveckla metoder för hållbar praktik. Hur kan samhället lotas in en kvinna med kort skolbakgrund i praktik och arbete? Hur kan en handledning se ut som känns trygg och leder till självkänsla för praktikanten? Hur kan vi genom att visas och arbeta i olika miljöer visa våra förmågor trots att vi inte kan uttrycka dem i språk? Det har gått bra men kvinnorna behöver vara en lång period för att skapa trygghet och att sedan lotsas vidare. Uppstart varje dag. Vad ska vi göra idag? Sedan praktiskt arbete. Gemensam rast och samtal. Praktiskt arbete. Reflektion. Vad gick bra? Vad arbetar vi vidare med nästa tillfälle. Att hela tiden varva praktiskt arbete och samtal. Svenska är språket. De digitala verktygen är också en bra resurs och vi utvecklar arbete med appen Bitsboard. Här ser vi en möjlighet att utveckla metod, kurs och handledning för andra arbetsgivare för att de ska kunna ta emot målgruppen på arbetsplatser. Se bilaga om metod, samt film <https://youtu.be/g0TmqdfSa0c>

Förstudie Mötesplats Färsna gård: Under 2019 har projektet även genomfört en förstudie om möjligheten att integrera projektet i gårds kaféet på Färsna gård och se om det kan bli en långiktig plats för integration. Drömmen är att skapa ett arbetsintegrerande socialt företagande likt *Yalla Trappan* i Malmö som varit en inspiratör för projektet. Bifogar Förstudien till *Mötesplats Färsna gård*.

Tids- och aktivitetsplan

Har insatsen kunnat genomföras utifrån uppsatt tidsplan?

Ja

Uppföljning/utvärdering

Beskriv hur insatsen har följts upp och/eller utvärderats.

I den utomhuspedagogiska metoden ingår steg som förberedelser och genomgång. Sedan arbetar man i liten grupp, vilket vi möjliggjort med handplockade volontärer, sedan avslutar man med muntlig redovisning vad man gjort och en reflektionsrunda. Vid reflektion berättar man vad man lärt sig och vad som fungerat bra. Planering sker vad man ska göra nästa tillfälle.

Varje vecka har NNC personal och volontärer utvärderat och utvecklat metoder.

Styrgruppen har bestått av:

Anna Glas integrationsstrateg på Norrtälje kommun

Peter Westerberg Arbetsmarknadscenter

Anna Westerlund, NNC

Lotta Andersson, NNC

Susanne Jansson: NNC.

Denna grupp har utvärderat insatser och försökt att föra projektet mot mål. Fokus har hela tiden legat hur naturen och Färsna gård kan bli en ordinarie del i Norrtälje kommuns arbete för etablering av nyanlända.

Implementering

Beskriv om, och i så fall hur, insatsen kommer att fortgå efter insatstidens slut. Beskriv hur ni planerar att ta tillvara på insatsens resultat inom er organisation.

Arbetsmarknadscenter i Norrtälje kommun har tack vare projektet tecknat avtal med Norrtälje Naturcentrum. 6 personer arbetstränar i kaféet och mötesplats Färsna gård. Det personer som har behov av förstärkt arbetsträning då de har mycket lite kunskaper i svenska eller är analfabeter.

Tack vare projektet togs Färsna gårds kafé över av Norrtälje Naturcentrum. Målet är att ha denna bas och plattform för nyanlända personer med kort eller ingen tidigare utbildning. Många är analfabeter och vägen till ett arbete är lång. Här har projektet utvecklat metoder för individanpassad språkträning, samt att få de kunskaper man behöver för att komma i arbete tex i ett storkök. Projektet har utvecklat samarbete med ett projekt inom Coompanion för att lära rutiner i storkök. Här krävs stor innovation då målgruppen består flera är analfabeter.

Norrtälje Naturcentrum kommer fortsätta att representeras i Norrtälje kommuns LÖK-möte då arbetsmarknadsinsatser pågår på Färsna gård, samt att det pågår diskussioner om hur Norrtälje kommun kan skapa mer flexibla och anpassade SFI- utbildningar och då har projektet utvecklat goda metoder för det.

Norrtälje Naturcentrum kommer ingå i Norrtälje kommuns Folkhälsonätverk.

Norrtälje Naturcentrum kommer ingå i Norrtälje kommuns Hållbarhetsnätverk.

De odlingsytor som deltagare i projektet skapade på Färsna gård kommer vara en del i Norrtälje kommun Arbetsmarknadscentrums metod för arbetsträning, samt att Norrtälje Naturcentrums naturskoleverksamhet kommer ha Naturdagar för elever där. Då kommer integration ske i praktiken. <https://www.norrtaljenaturcentrum.se/naturdagar/>

Norrtälje kommun utreder nu möjligheter till Extratjänster 2020. Då kan Norrtälje Naturcentrum och Färsna gård ha flera av projektets deltagare i anställning. Detta kommer skapa integration i praktiken och ett utmärkt sätt att arbeta mot flera av målen i Agenda 2030.

Roslagsbostäder har tecknat avtal 2020 med NNC om lovaktiviteter i deras prioriterade bostadsområden i Hallstavik, Norrtälje och Rimbo som har kommit ur projektets *Natur för ALLA*.

Norrtälje Naturcentrum kommer efter avslutat projekt att vara ambassadörer för projektet och sprida metoder om intresse finns regionalt.

Då projektet visat att Färsna gård och Norrtälje Naturcentrum är en mycket gynnsam mötesplats för människor från olika kulturer, olika generationer och olika socioekonomiska förutsättningar önskar vi arbeta vidare för att bli en plattform för integration och etablering. Vid projektets avslutande period är Norrtälje Naturcentrum med i diskussioner om att möjligheten att skapa ett Science center i Norrtälje. Det skulle i så fall bli det första ekologiska Science center och det nybildade Naturreservatet på Färsna gård skulle vara den fysiska basen. Det finns olika kriterier för att vara aktuell för att bli ett Science center och då krävs bland annat att man arbetar med integration, har ett kafé och att Science Center är öppet för allmänhet. De kriterierna har uppfyllts tack vara projektet.

Lika rättigheter och barns bästa

Beskriv hur rättighets- och barnperspektiv har beaktats i insatsen. Vilka eventuella hinder eller utmaningar har insatsen mött?

Insatsen har främst involverat kvinnor där många är mödrar. Därav har vi indirekt arbetat för barnens bästa. Kvinnors utbildning och arbete är viktigt för familjen.

I *Natur för ALLA* har hela familjen involverats. I aktiviteter har barn och ungdomar varit fokus.

Färsna gård och Norrtälje Naturcentrums aktiviteter har alltid ett barnperspektiv både kopplat till miljö, metod, ledarskap och tillgänglighet.

Samverkan

Vilka parter har ni samarbetat med under insatsen? Hur har samarbetet organiserats? Har det funnits en styrgrupp/referensgrupp och hur har den i så fall fungerat?

Norrtälje Naturcentrum
Hermods AB i Norrtälje

Ja det har funnits en styrgrupp som träffats kontinuerligt på Färsna gård.

Har någon samverkanspart tillkommit under processens gång? Om ja, vilken? Hur har det påverkat insatsen?

- Arbetsmarknadscenter Norrtälje kommun
- Hermods AB
- Norrtälje Veterantraktorklubb
- Norrtälje Musteri (lokalt äppelmusteri med fokus på hållbarhet)
- Coompanion
- VIDA-projektet (Norrtälje, Österåker, Täby)
- Rölunda jord (sponsrat projektet med jord, gödsel)
- Roslagen Sparbanks Stiftelser
- Roslagbostäder

Samarbetsparter är själva nyckeln till utmaningar som integration och folkhälsa. Samarbeten och nyfikenhet kring projektet har skapat positiva riktningar i projektet. Parterna blir också en del i innovationen att skapa förutsättningar för etablering av nyanlända då nätverk har stor betydelse på skiftande sätt. För målgruppen har även mötet med olika parter och människor betytt mycket. Färsna gård är en naturlig mötesplats för många.

Planerar ni för att fortsätta/utveckla samverkan med övriga samverkansparter efter insatstidens slut? Om ja, på vilket sätt?

- Carl Wahrens i Hallstavik. De startade upp SFI Spår 1 200101. De är de enda utbildningsanordnare av Spår 1 i kommunen nu. Projektet har sökt kontakt med rektor Annette Holmgren sedan december men inte fått kontakt. De har nog ett skarpt läge med många elever och få resurser.
- Norrtälje kommun SFI och Norrtälje Naturcentrum diskuterar nu samarbeten efter projektets slut.
- Arbetsmarknadscenter Norrtälje kommun. Norrtälje Naturcentrum har ett avtal med Arbetsmarknadscenter för att möjliggöra förstärkt arbetsträning på Färsna gård. Prioriterad målgrupp är nyanlända kvinnor med kort eller ingen tidigare utbildning. Många kvinnor är inte längre nyanlända utan har varit här länge.
- Roslagbostäder har tecknat avtal med NNC om lovaktiviteter i deras prioriterade bostadsområden i Hallstavik, Norrtälje och Rimbo som har kommit ur projektets *Natur för ALLA*.

Information

[Planerar ni att på något sätt sprida insatsens resultat? Om ja, på vilket sätt?](#)

I mars 2020 ska projektet bjuda in till ett delgivningsmöte av slutrapport där målet är att lyfta hur Norrtälje kommun i samarbete med olika organisationer, föreningar och företag kan skapa innovativa modeller för etablering av nyanlända.

Filmer och erfarenheter av projektet kommer ligga på Norrtälje Naturcentrums hemsida www.norrtaljenaturcentrum.se

En folder om projektet kommer ligga i det publika *Mötesplats Färsna gård*, samt delas ut till intresserade.

Norrtälje Naturcentrums personal samt Norrtälje kommuns integrationsstrateg kommer vara ambassadörer för projektet och metoder vid projektets slut. Under våren har Södertälje kommun önskat att besöka Färsna gård och Norrtälje Naturcentrum för att ta del av erfarenheter att erbjuda natur och friluftsliv för nyanlända.

För frågor kontakta projektledare

Anna Westerlund, anna@norrtaljenaturcentrum.se

Norrtälje Naturcentrum

Färsna gård 1

761 54 Norrtälje